

**Νέοι και Κλιματική Δράση:
μία έρευνα μικρής κλίμακας στο Δήμο Αθηναίων**

Προετοιμάστηκε από την Ecogenia για το επιχορηγούμενο πρόγραμμα
Athens Sustainability Workforce Booster Initiative
μέσω του Δήμου Αθηναίων,
στο πλαίσιο του:

YOUTH CLIMATE ACTION FUND

Supported by Bloomberg Philanthropies

Με τη συμβολή των:
Άνταμ Κοκκινάνη
Σόνια Μακαντάση
Σοφία Σιώκα

● Ενδυνάμωση Νέων **Mentoring**
Career Πράσινες δεξιότητες
Βιωσιμότητα **Networking** Ανάπτυξη
Dialogues **Connecting the dots**

Εισαγωγή

Το παρόν σύντομο ενημερωτικό σημείωμα (policy brief) δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου “Athens Sustainability Workforce Booster Initiative”, το οποίο πραγματοποιήθηκε από τον οργανισμό Ecogenia, με την υποστήριξη του Δήμου Αθηναίων στο πλαίσιο του προγράμματος “Youth Climate Action Fund” των Bloomberg Philanthropies.

Ο βασικός σκοπός του συγκεκριμένου έργου, που υλοποιήθηκε το δεύτερο εξάμηνο του 2024, ήταν η εκπαίδευση, η συμμετοχή και η ενδυνάμωση των νέων ως ενεργών πολιτών προκειμένου να αναλάβουν κλιματική δράση. Στο πλαίσιο μεγιστοποίησης του αντικτύπου, το έργο παρείχε γνώση, έμπνευση και μια πλατφόρμα ουσιαστικής συζήτησης, ενώ συνδέθηκε και με την προώθηση του πρώτου “Sustainability Skills & Career Fair”, που συνδιοργάνωσε η Ecogenia με το Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος.

Ομάδες-στόχοι του έργου ήταν οι νέοι που ζουν, εργάζονται, σπουδάζουν ή/και είναι εθελοντές εντός του Δήμου Αθηναίων, καθώς και ακτιβιστές, μέλη τοπικών ομάδων & κοινοτήτων, εκπαιδευτικοί & εκπαιδευτές μη τυπικής μάθησης. Περισσότερα για τις δράσεις και τον αντίκτυπο αυτών, μπορείτε να μάθετε [εδώ](#).

Στο πλαίσιο των δια ζώσης δράσεων, πραγματοποιήθηκε μια μικρής κλίμακας έρευνα, με στόχο την συγκέντρωση δεδομένων, που θα διαμορφώσουν ένα σύντομο policy brief - σχετικά με τις ανάγκες και τις εμπειρίες των ατόμων που διαβιούν, εργάζονται, σπουδάζουν ή/και κάνουν εθελοντισμό εντός του Δήμου Αθηναίων και τη σχέση τους με το κλίμα και το περιβάλλον.

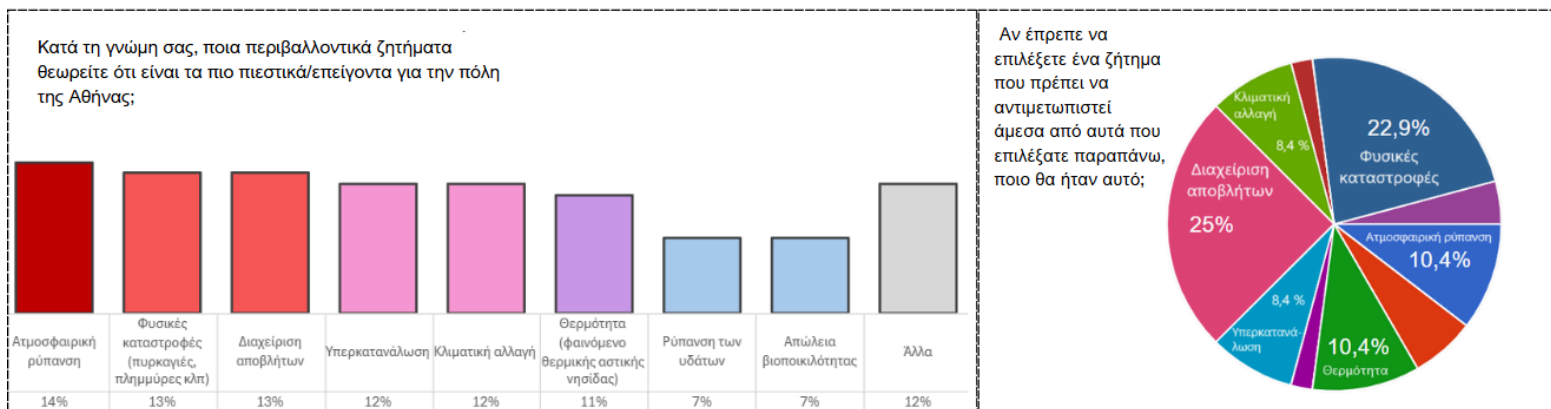
Την συγκέντρωση και ανάλυση δεδομένων ανέλαβαν οι youth leaders του συγκεκριμένου έργου, νεαρά άτομα που συμμετείχαν καθοριστικά στη σύλληψη, καθώς και την υλοποίηση της παρούσας ιδέας.

Σύνοψη αποτελεσμάτων και προτάσεις προς τον Δήμο Αθηναίων

Στην έρευνα συμμετείχαν **48 άτομα** που κατοικούν στην Αθήνα, εκ των οποίων 77% είναι γυναίκες, με εύρος ηλικίας 20-55 ετών και μέσο όρο 25 ετών. Το 1/3 των συμμετεχόντων είναι εργαζόμενες/οι ενώ το 1/4 είναι ενταγμένες/οι σε κάποιο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Οι ερωτήσεις ήταν κλειστού και ανοιχτού τύπου. Τα πιο ενδιαφέροντα αποτελέσματα της ανάλυσης των απαντήσεων αφορούν τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά ζητήματα στην Αθήνα και τους τρόπους, προτάσεις συμμετοχής στην αντιμετώπισή τους.

Ειδικότερα, τα άτομα κλήθηκαν να επιλέξουν, ποια θεωρούν τα πιο πειστικά ή επείγοντα περιβαλλοντικά ζητήματα για την πόλη της Αθήνας. Στο σύνολο 48 απαντήσεων με δυνατότητα πολλαπλών επιλογών η **ατμοσφαιρική ρύπανση** θεωρείται το πιο πειστικό περιβαλλοντικό ζήτημα, με συχνότητα 14%. Ωστόσο, τα περισσότερα επιλέχθηκαν με παρόμοιες συχνότητες, όπως απεικονίζεται στο [Γράφημα 1](#), με τις **φυσικές καταστροφές, την κλιματική αλλαγή** κ.α. να είναι επίσης δημοφιλή. Γενικά, παρατηρήθηκαν πολλαπλές απαντήσεις από τα περισσότερα

άτομα, γεγονός που υποδεικνύει ότι **κρίνονται σημαντικά για την Αθήνα πολλαπλά διαφορετικά περιβαλλοντικά ζητήματα.**

Γράφημα 1. Απεικόνιση της συχνότητας (%) των απαντήσεων για τα πιο πιεστικά/επείγοντα περιβαλλοντικά ζητήματα στην Αθήνα. Κατηγορία “Άλλα”: Ρύπανση του εδάφους & αποψίλωση των δασών.

Γράφημα 2. Απεικόνιση της συχνότητας των απαντήσεων για την επιθυμία επίλυσης ενός ζητήματος. Αναγράφονται οι 4 υψηλότερες συχνότητες.

Τα πιο επείγοντα κατά την κρίση των συμμετεχόντων ζητήματα επιλέχθηκαν με παρόμοιο τρόπο και σε επόμενη ερώτηση (**Γράφημα 2**), όταν κλήθηκαν να επιλέξουν **ένα ζήτημα** που θα ήθελαν να αντιμετωπιστεί άμεσα, με την **διαχείριση των αποβλήτων** να αποτελεί την πιο συχνή απάντηση (**25%**) και τις **φυσικές καταστροφές** τη δεύτερη, ενώ η ατμοσφαιρική ρύπανση και η θερμότητα (φαινόμενο θερμικής αστικής νησίδας) επιλέχθηκαν επίσης από σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων.

Όσον αφορά την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων από την πολιτεία, ειδικότερα σχετικά με το **σχέδιο δράσης της Αθήνας για το κλίμα**, μόνο το 1/5 των συμμετεχόντων απάντησε ότι γνώριζε με βεβαιότητα πως υπάρχει τέτοιο σχέδιο, ενώ το υπόλοιπο του δείγματος ήταν αβέβαιο ή δεν γνώριζε.

Στην ερώτηση για την ύπαρξη δυνατοτήτων συνεισφοράς των πολιτών στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων, δόθηκαν αρνητικές απαντήσεις από σημαντικό μέρος του δείγματος, καθώς επισημάνθηκε η δυσκολία εντοπισμού της πληροφορίας και συμμετοχής στους θεσμούς. Συχνές ήταν όμως οι απαντήσεις με αναφορά στον **εθελοντισμό**, τον ακτιβισμό και τις τοπικές δράσεις μέσω οργανώσεων της **κοινωνίας των πολιτών**, ως τρόποι συμμετοχής. Το 50% των ερωτηθέντων αισθάνεται πως έχει ευκαιρίες γνωριμίας και συνεργασίας με άλλους νέους και/ή αξιωματούχους εργαζόμενους στον τομέα της αειφορίας και του κλίματος.

Στην ερώτηση για προτάσεις ανάδειξης της συμμετοχικότητας των νέων στην πόλη της Αθήνας για την κλιματική δράση αναφέρθηκαν από την πλειοψηφία του δείγματος η **δημιουργία συμβουλίου νέων**, ανοιχτές δράσεις και περισσότερες ευκαιρίες απόκτησης δεξιοτήτων **περιβαλλοντικής εκπαίδευσης** και κινητοποίησης κοινοτήτων. Τέλος, προτάθηκε η αύξηση της ενημέρωσης μέσω **social media**, με το μέσο αυτό να αποτελεί και τη δημοφιλέστερη απάντηση με διαφορά (92%) σε ερώτηση σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης για τα νέα της πόλης και τις

δυνατότητες συμμετοχικότητας, ενώ αρκετά άτομα (58%) μαθαίνουν νέα και ευκαιρίες από **μη κυβερνητικές οργανώσεις και κοινοτικές ομάδες**.

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σκιαγραφείται η άποψη των πολιτών ότι οι **ευκαιρίες** που υπάρχουν για συνεισφορά είναι ακόμα **σε πρώιμο στάδιο και ίσως αντιστρόφως ανάλογες με την γενικότερη προθυμία για προσφορά** που χαρακτηρίζει ένα μεγάλο μέρος της νέας γενιάς. Ακόμα, υπήρξε κριτική σχετικά με το ότι οι σχετικές ευκαιρίες μπορεί να μην είναι ευρέως διαδεδομένες και ότι συνήθως υπάρχει λήψη πρωτοβουλιών απευθείας από την κοινωνία των πολιτών και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και όχι από τους δήμους και το κρατικό πλαίσιο. Όσο αναφορά στις ιδέες συμμετοχής των νεαρών πολιτών σε πρωτοβουλίες του Δήμου Αθηναίων για την αειφόρο ανάπτυξη, τα συμμετέχοντα άτομα στην έρευνα κατέγραψαν πληθώρα προτάσεων.

Αρχικά, υπήρξαν εκτεταμένες αναφορές στην **ανάγκη ανάδειξης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ως βάση για την αλλαγή νοοτροπιών στην κοινωνία**. Οι συνεντευξιαζόμενοι πρότειναν **μοντέλα καινοτόμας εκπαίδευσης στα σχολεία** γύρω από ζητήματα βιωσιμότητας και περιβαλλοντολογικής προστασίας αλλά ταυτόχρονα τόνισαν και την ανάγκη της ανάπτυξης δια βίου και ενήλικης επιμόρφωσης στα σχετικά ζητήματα. Μέσω χρηματοδοτούμενων σεμιναρίων, webinars και προωθούμενες ενέργειες οι πολίτες θα είναι σε θέση να ευαισθητοποιηθούν, να έρθουν σε επαφή με επιστημονικές αλλά και εκλαϊκευμένες γνώσεις οικολογίας και να προσαρμόσουν τις πρακτικές και την ζωή τους με γνώμονα το χαμηλότερο δυνατό επιβλαβές οικολογικό αποτύπωμα. Ως αλληλενδετη στην θεωρητική εκπαίδευση δόθηκε έμφαση επίσης στην **ανάγκη βιωματικής εκπαίδευσης και δράσεων** όπως συνεργασίες με οργανισμούς Υπαίθριας Εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα τονίστηκε η **εκπαίδευση πάνω σε ζητήματα φυσικών καταστροφών, πρόληψης και αντιμετώπισης αυτών**. Τέλος αναφέρθηκε η αξία ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με τα περιβαλλοντολογικά τους δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις.

Ένας δεύτερος πυλώνας δράσης που προτάθηκε είναι εκείνος της **ενεργούς και συντονισμένης εθελοντικής δράσης**. Μέσα από το ερωτηματολόγιο τονίστηκε η επιθυμία των νέων για πρωτοβουλίες σε **τοπικό επίπεδο** μέσω των οποίων θα υλοποιούνται έργα ευαισθητοποίησης των κατοίκων σε **επίπεδο γειτονιάς**. Ενδεικτικά αναφέρθηκαν εβδομαδιαίες δράσεις στα σχολεία κάθε περιοχής, κοινωνικές κουζίνες, συλλογή τροφίμων και δενδροφυτεύσεις.

Σημείο προβληματισμού για τους νέους επίσης φάνηκε να αποτελούν **οι υποδομές της πόλης** και η προσβασιμότητα αυτής. Η **βελτίωση των μεταφορών** και η δημιουργία περισσότερων χώρων πρασίνου - όπως πάρκα ή εστίες πρασίνου στις ταράτσες των κτιρίων - είναι μερικά από τα ζητήματα που σύμφωνα με την έρευνα χρήζουν προσοχής από τον Δήμο. Ακόμη, η μέριμνα για το **στεγαστικό** και η πρόσβαση σε οικονομικές κατοικίες είναι ένα θέμα που προβληματίζει την νέα γενιά η οποία υποστηρίζει την διατήρηση της ταυτότητας της πόλης με ταυτόχρονη οριοθέτηση του ολοένα και αυξανόμενου τουρισμού.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις στην έρευνα, η πρόθεση της **κοινωνίας των πολιτών** για προσφορά είναι ανάγκη να αξιοποιηθεί μέσω πρωτότυπων ευκαιριών που θα λειτουργήσουν σα δίαυλοι διάδοσης ιδεών και ανταλλαγής έμπνευσης πάνω στα φλέγοντα περιβαλλοντολογικά ζητήματα. Μέσω ημερίδων, συνεδρίων, event, fairs και φεστιβάλ η νέα γενιά φαίνεται να θέλει να συμμετέχει στην συζήτηση για το κλίμα και φιλοδοξεί οι πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στην Αθήνα να συνδεθούν δυναμικά με καινοτόμες πρωτοβουλίες τόσο άλλων πόλεων της Ελλάδας όσο και του εξωτερικού.

Ένα ακόμα σημείο αναφοράς και προβληματισμού για την νέα γενιά αποτελεί η σύνδεση της προστιθέμενης αξίας που το κάθε άτομο μπορεί να διαθέσει λόγω του εκπαιδευτικού ή βιομηχανικού του υποβάθρου με την ουσιαστική προσφορά τους στην επίτευξη της προόδου. Συγκεκριμένα, μέσω των απαντήσεων που καταγράφηκαν - και ίσως λόγω του Athens Sustainability Workforce Booster Initiative στα πλαίσια του οποίου το ερωτηματολόγιο συντέθηκε - αποτυπώνεται η ανάγκη των νέων να υπάρξει **διασύνδεση των πανεπιστημιακών κοινοτήτων και των δήμων**. Υπογραμμίζεται η ανάγκη **κινήτρων και χρηματοδοτήσεων**, Ευρωπαϊκών και μη, για πιλοτικά προγράμματα, ερευνητικές πρωτοβουλίες και προγράμματα επιβράβευσης που θα ενισχύσουν την συμμετοχικότητα των νέων στην ανάδειξη λύσεων μέσω της ταυτόχρονης επαγγελματικής τους εξέλιξης.

Ως τελευταίο και αναπόσπαστο κομμάτι της έρευνας χρειάζεται να καταγραφεί η πρόταση των νέων να υπάρξει μια σχέση **σύνδεσης μεταξύ του Δήμου και της κοινότητας των νέων πολιτών**, η οποία θα στηρίζεται στην **διαφάνεια**. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, που μάλιστα αναδείχθηκαν και από την έρευνα ως το κύριο μέσο ενημέρωσης για τα τεκταινόμενα και τις δράσεις που διαδραματίζονται στην Αθήνα, θα πρέπει να αξιοποιηθούν καταλλήλως ώστε να υπάρξει ένας ειλικρινής και αναβαθμισμένος δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ πολιτών και Δήμου.

Σύντομη σύνοψη των υφιστάμενων πρωτοβουλιών και πολιτικών του Δήμου Αθηναίων για το κλίμα και τους νέους

Προκειμένου να επιτύχει η Αθήνα τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2030, με βάση το Κλιματικό Σύμφωνο της Αθήνας (2024), ο Δήμος Αθηναίων έχει θέσει σε λειτουργία ένα πακέτο δράσεων με σκοπό την ενίσχυση της νεανικής συμμετοχικότητας στη δράση για το κλίμα. Αναφορικά, οι κυριότερες από τις πρωτοβουλίες του Δήμου προς αυτό το σκοπό, είναι οι εξής:

1. **Κλιματική Συνέλευση Νέων της Αθήνας:** Πρόκειται για μία πρωτοβουλία που στοχεύει στην ενεργό συμμετοχή νέων ανθρώπων στη συζήτηση για τον κλιματικό σχεδιασμό. Οργανώνεται με τη συνεργασία εκπαιδευτικών και περιβαλλοντικών φορέων και εστιάζει στην ενίσχυση της κλιματικής συνείδησης, την προώθηση πρακτικών λύσεων και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών σε ζητήματα βιωσιμότητας. Επιπλέον, συνδέεται με ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα για την προώθηση καινοτόμων λύσεων.
2. **Youth Climate Action Fund (YCAF)** των Bloomberg Philanthropies με στόχο την ενεργοποίηση των νέων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Στο πλαίσιο αυτό νέοι και οργανώσεις είχαν την ευκαιρία να υποβάλουν προτάσεις για καινοτόμες δράσεις

που να ευθυγραμμίζονται με το Κλιματικό Σχέδιο Δράσης της Αθήνας, καθώς και να υλοποιήσουν τις δράσεις αυτές με την υποστήριξη του Δήμου Αθηναίων.

3. **συνΑθηνά:** Η πρωτοβουλία συνΑθηνά του Δήμου Αθηναίων είναι ένας καινοτόμος μηχανισμός, ο οποίος προσφέρει ευκαιρίες διασύνδεσης και υποστήριξης πολιτών, ομάδων και οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, που αναλαμβάνουν δράσεις για την βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη. Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία συνεργασιών μεταξύ του Δήμου και της Κοινωνίας των Πολιτών παρέχοντας χώρο, εργαλεία και στήριξη για την ανάπτυξη καινοτόμων έργων και δράσεων. Με άλλα λόγια το συνΑθηνά λειτουργεί ως πλατφόρμα που αναδεικνύει την αξία της συμμετοχικής διακυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό η πλατφόρμα προσφέρει διάφορες ευκαιρίες για τη νεολαία που ενδιαφέρεται για τη δράση υπέρ του κλίματος. Συγκεκριμένα, οι νέοι μπορούν να έρθουν σε επαφή με εκπαιδευτικά προγράμματα όπως το Ecotivity School 2024, που παρέχει εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα των πόλεων, προωθώντας την ενεργό συμμετοχή πολιτών και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον, δράσεις όπως το "Meta-Plato Lab" στοχεύουν στην ενίσχυση του πρασίνου και της ανακύκλωσης στους δημόσιους χώρους. Εκτός αυτού, μέσω του συστήματος "Open Calls", οργανώσεις και ομάδες νέων μπορούν να ανεβάζουν δράσεις και να αναζητούν υποστήριξη, ενώ η πλατφόρμα ενημερώνει για διαθέσιμες συνεργασίες και ευκαιρίες. Τέλος, η πλατφόρμα δίνει τη δυνατότητα στους νέους να υποβάλουν προτάσεις για βιώσιμες πρωτοβουλίες.
4. **Πρόγραμμα "ASCEND":** Πρόκειται για ευρωπαϊκό, πιλοτικό πρόγραμμα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Αποστολής για "τις 100 Κλιματικά Ουδέτερες Πόλεις" που εστιάζει στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης με συμμετοχικές διαδικασίες σχεδιασμού στο πλαίσιο γειτονιάς, ενώ προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη και την εκπαίδευση πολιτών στις νέες περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, παρά τα εμπόδια που αναφέρθηκαν και την ποικιλομορφία των απαντήσεων, φαίνεται πως **οι νέοι στην Αθήνα είναι πρόθυμοι να συμβάλλουν στην κλιματική δράση και έχουν αρκετές ιδέες συμμετοχής στις αποφάσεις για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.** Μέσω συντονισμένης δράσης και διαβούλευσης, σε συνδυασμό με τα εργαλεία των social media και των δυνατοτήτων εκπαίδευσης, μπορούν να γίνουν ειδικότερες προτάσεις για πρακτικούς τρόπους συμμετοχικότητας που να ενισχύουν και να εξελίσσουν περαιτέρω τις ήδη υπάρχουσες πρωτοβουλίες του Δήμου. Το μικρό δείγμα της έρευνας μας μπορεί να δώσει μια εικόνα για την ευρύτερη προθυμία των νέων για κλιματική δράση σε τοπικό επίπεδο αλλά και να αποτελέσει παράδειγμα ιδεών για τις υπόλοιπες πόλεις και δράσεις μεγαλύτερης έκτασης. Μέσω της υλοποίησης μεγαλύτερων και πιο σύνθετων μοντέλων συλλογής δεδομένων όπως focus groups, μπορούν μελλοντικά να εμπλουτιστούν οι πληροφορίες για τις ιδέες των νέων για κλιματική δράση. Σίγουρο είναι πάντως, πως αίτημα καιρών είναι η εστίαση σε έργα και πρωτοβουλίες που θα εμπνέονται από την **ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών.**